

Verdens Gang AS. Akersgt. 55. Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo. Tlf. 22 00 00 00. Telefaks 22 42 67 80.
Foretaksregisteret NO 950 588 063 MVA

Norsk Presseforbund
Rådhusgata 17
0158 Oslo

Oslo, 23. juni 2020

VGs høringsuttalelse vedr. forslag til revisjon av Vær Varsom-plakaten

Vi viser til rapporten fra kildeutvalget som ble oppnevnt av Norsk Presseforbund. VG gir med dette våre kommentarer til den foreslåtte revideringen av kap. 3 i Vær Varsom-plakaten.

Utvalget fortjener ros for rapporten. Medlemmene har gått inn i en rekke problemstillinger som oppstår i spenningsfeltet mellom mediene og kilder. Rapporten vil bli et viktig referansedokument for alle som er opptatt av presseetikk. Utvalget peker på utfordringer journalister møter i sitt daglige virke, og rapporten har bidratt til økt bevissthet om etiske problemstillinger. Slik sett har utvalgets arbeid allerede hatt en viktig funksjon.

For oss i VG er rapporten særlig relevant, i og med at vår dekning av Bar Vulkan-saken var den direkte foranledningen til at utvalget ble nedsatt. Som kjent la VG 27. mars 2019 frem vår egen evaluering, der vi både identifiserte feil som ble gjort og pekte på konkrete læringspunkter. Det er sammenfall mellom flere av VGs og utvalgets betraktninger.

I PFUs sak nr 099/19 ble VG felt på en rekke punkter i Vær Varsom-plakatens kapittel 3, og dessuten for brudd på punkt 4.13 om korleksjon og beklagelse. Fellelsene skjedde for en stor del på punkter som utvalget nå går inn for å endre. Det er et paradoks.

Vi har festet oss ved at det er godt sammenfall mellom PFUs vurderinger og konklusjonene i kildeutvalgets rapport. Det presseetiske regelverket fanget opp feilene VG gjorde. Bar Vulkan-saken avdekket ikke blindsoner i, eller svakheter ved den eksisterende plakaten.

Både for offentligheten, mediene og kildene er det viktig at endringer i det presseetiske regelverket ikke skjer på bakgrunn av én enkeltsak. Dersom det skal foretas en omfattende revisjon Vær Varsom-plakaten, bør det skyldes presserende behov - og endringene bør ha

bred oppslutning blant redaktørstyrte medier. Kildeutvalget har løftet sine drøftelser til å handle om mer enn VG og Bar Vulkan. Vurderingene og konklusjonene deres vil ha betydning for journalistisk praksis på en rekke stoffområder i uoverskuelig fremtid.

Nettopp av denne grunn har vi gått kritisk og grundig inn i de endringene kildeutvalget har foreslått. Vi har stilt tre grunnleggende spørsmål:

1. Er endringer **nødvendige** for å bringe pressens etiske regelverk i takt med samfunnsutviklingen. Har dagens plakat mangler? Trenger PFU tilføyelser for å kunne slå ned på uheldig praksis?
2. Hvilke **konsekvenser** vil de foreslåtte endringene få?
3. Vil endringene ha **utilsiktede virkninger** ved å legge begrensninger på aktverdig nyhetsjournalistikk, eller bidra til fellelser der den etiske standarden ellers holder mål.

Med dette som utgangspunkt vil vi kommentere de foreslåtte endringene punkt for punkt.

VVPs punkt 3.1. Rapportens avsnitt 7.5 og 14.2.1

Utvalget foreslår følgende tilføyelse i punkt 3.1:

- *Personkarakteristikk og udokumenterbare påstander bør ikke fremsettes anonymt.*

Dette er et fornuftig presseetisk utgangspunkt. Den foreslåtte tilføyelsen samsvarer også med prinsippene i VGs kildemanual, som det vises til i rapportens side 25. For medier vil det normalt være problematisk å publisere utsagn uten å opplyse hvem som er kilden eller dokumentere de fremsatte påstandene på annen måte. Vi er enige med utvalget når de skriver: «Overdreven og lettvint bruk av anonyme kilder kan skade pressens troverdighet.»

Likevel er vi mot å ta inn tilføyelsen fordi endringen kan gi uheldige konsekvenser. Journalisters mulighet til å drive kritisk journalistikk innenfor en rekke saksfelt vil begrenses. Redaktørenes myndighet til å gjøre skjønsmessige vurderinger reduseres. Og PFU vil få betydelige utfordringer med å vurdere hvilke saker som skal falle innenfor og utenfor hovedregelen.

VG mener den foreslåtte endringen vil begrense mediernes adgang til å avdekke og omtale kritikkverdige forhold av samfunnsmessig betydning. Det gjelder eksempelvis situasjoner der sårbare personer har vært utsatt for forsømmelser fra offentlige myndigheter. I ytterste konsekvens kan et omformulert punkt 3.1 føre til at pressen i mindre grad kan utføre de plikter og oppgaver som er beskrevet i Vær Varsom-plakatens punkt 1.4 og 1.5.

For selv om intensjonene er de beste, kan viktig journalistikk gå tapt i den godes hensikt. Begrenses mediernes mulighet for å omtale brennbare varslingssaker i politikk eller samfunnsliv? Risikerer vi at personer som har velbegrunnede og legitime behov for anonymitet, for eksempel i forsvarssektoren, i etterretningstjenesten, i helsevesenet eller i politiet, ikke kommer til orde fordi påstander ikke kan dokumenteres? Vil en sårbar person som er utsatt for et maktovergrep bli tvunget til å stå frem selv om konsekvensene kan bli dramatiske? Vil en konsernsjef i et stort selskap kunne forhindre omtale av egen person med opphav i anonyme arbeidsmiljøundersøkelser eller granskningsrapporter?

Det er nødvendig å påpeke at tilføyelsen vil regulere bruk av alle kilder som er anonyme *overfor leserne*. Om hensikten utelukkende er å unngå at personer skal vernes mot kritikk fra personer de selv ikke vet hvem er, er den foreslåtte endringen lite treffsikker. VG er enig i utvalgets vurderinger av de problematiske sidene ved at en angrepet part «tvinges til å fekte i blinde» (rapportens side 25). Men den foreslåtte tilføyelsen omfatter ikke slik kildebruk konkret. Den regulerer i sin utforming all bruk av anonyme kilder.

Det er ikke tvilsomt at pressen påtar seg et stort etisk og rettslig ansvar ved å basere en sak på anonyme kilder. Disse vanskelige dilemmaene og grenseoppgangene må mediene håndtere ut fra sakens samfunnsmessige betydning og muligheten for å få frem viktig informasjon på annen måte.

Mediernes bruk av anonyme kilder er allerede regulert gjennom Vær Varsom-plakatens punkt 3.2: «Vær spesielt aktsom ved behandling av informasjon fra anonyme kilder, (...)». Formuleringen er god og tilstrekkelig. Pressens Faglige Utvalg har full anledning til å slå ned på uforsvarlig og ukritisk kildebruk gjennom dagens regelverk.

Utvalget skriver på side 25 « (...) at en nødvendig innstramming i bruk av anonyme kilder mest effektivt kan gjøres gjennom håndheving av klare lokale regler (...)». Den vurderingen støtter vi. Etter Bar Vulkan-saken lagde VG en omfattende kildemanual. Der heter det blant annet: «Anonyme kilder skal som hovedregel brukes til å gi informasjon som er etterprøvable - altså faktiske forhold, ikke meninger, vurderinger eller følelser.»

Vår erfaring er at denne formuleringen er nyttig som intern veileder. Samtidig er det et punkt som skaper mye diskusjon og vanskelige avveininger. Det er nemlig krevende å avgjøre hvilke saker som skal falle innenfor og utenfor hovedregelen. I praksis kan det også være gråsoner mellom vurderinger og etterprøvbare forhold som gjør diskusjonene kompliserte.

Selv om den foreslåtte VVP-tilføyelsen, i likhet med VGs kildemanual, hadde inneholdt formuleringen «som hovedregel», vil et nytt og mer detaljert punkt 3.1 i praksis være lite egnet som styringsverktøy både for mediene og PFU. Etter vårt syn fanger punkt 3.2 opp de problemstillingene kildeutvalget påpeker.

VGs konklusjon er at en tilnærmet absolutt regel - der unntakene ikke er definert - som innebærer at enhver personkarakteristikk eller påstand som fremsettes anonymt vil kunne være i strid med god presseskikk, vil legge uforholdsmessige begrensninger på spillerommet for maktkritisk journalistikk. Vårt syn er at punkt 3.1 ikke bør endres.

VVPs punkt 3.3. Rapportens avsnitt 10.3, 11.6 og 14.2.2

I Vær Varsom-plakatens punkt 3.3 foreslår kildeutvalget to endringer. For det første vil utvalget innføre en absolutt regel om at det er god presseskikk å opplyse om at det tas lydopptak, enten det er tale om en bakgrunnssamtale eller i en intervjusituasjon:

- *Det er god presseskikk å gjøre premissene klare i intervjusituasjoner og ellers overfor kilder og kontakter. Dette gjelder også opptak av samtaler.*

Igjen er VG enig i at utgangspunktet er riktig. God presseskikk sammenfaller ofte med god folkeskikk, og det kan være av betydning for tillitsforholdet mellom mediene og kildene at opptak av samtaler ikke skjer i større utstrekning enn nødvendig. VGs policy er at vi som hovedregel spør før vi slår på opptakeren.

Vi fremhever at VVP punkt 3.10 allerede legger viktige begrensninger på *bruken* av skjulte lydopptak. Det er en svakhet ved utvalgets drøftelse at den foreslåtte tilføyelsen i punkt 3.3 ikke holdes opp mot bestemmelsen i punkt 3.10.

Lydopptak av samtaler vil i mange situasjoner være den eneste måten å dokumentere kritikkverdige forhold på, eksempelvis innenfor kriminaljournalistikk eller andre saksfelt der mediene snakker med kilder som senere vil kunne nekte for at opplysninger er gitt. En ubetinget plikt til å opplyse om at en telefonsamtale blir tatt opp, vil kunne ha en "*chilling*

effect" på slike kilders villighet til, eller beredskap for, å dele sentral dokumentasjon med journalister. Forslaget vil særlig kunne ramme dyptgående gravejournalistikk. VG har gjentatte ganger opplevd at maktpersoner som utsettes for kritisk journalistikk i skjul tar opp samtaler med våre journalister. Det gjelder både under intervjuer og bakgrunnssamtaler. For redaksjoner som har erfart at feil og mangel på dokumentasjon kan få enorme konsekvenser, er muligheten til å sikre opptak av sentrale kildesamtaler av avgjørende betydning. **Et absolutt påbud om å opplyse om at det gjøres opptak, vil være egnet til å svekke den skarpeste og viktigste journalistikken i Norge.**

Politikere og maktpersoner vil uansett måtte forholde seg til at det ikke er uvanlig at telefonsamtaler eller intervjuer tas opp. I mange situasjoner vil det være riktig og naturlig å opplyse om dette, men slett ikke alltid. Det vil være svært uheldig dersom en statsråd eller andre myndighetspersoner får et medium felt i PFU utelukkende av den grunn at det er tatt lydopptak av et intervju uten at dette er opplyst. For profesjonelle kommunikasjonsrådgivere vil dette være den reneste gavepakken der de har klienter i forvaltning eller næringsliv som er opptatt av at mediene skal diskrediteres etter at det er drevet regulær, maktkritisk journalistikk. Regelen vil kunne gi urimelige fellelser i PFU.

Konklusjonen er at det ikke bør innføres en presseetisk plikt til å opplyse om at en samtale tas opp på lyd. Vær Varsom-plakatens punkt 3.10 gir tilstrekkelig vern mot å bli utsatt for skjult opptak med hensikt til publisering.

For det andre foreslår utvalget følgende tilføyelse i VVPs punkt 3.3:

- *Hvis det inngås avtale om sitatsjekk, bør det gjøres klart hva avtalen omfatter og hvilke tidsfrister som gjelder. I kontroversielle saker bør urutinerte kilder gjøres oppmerksomme på mulighet for sitatsjekk. Redaksjonen selv avgjør hva som endelig publiseres.*

VG har innvendinger både til innhold og den tekniske utformingen. Selv om kravene til aktsomhet kan være høyere der en kilde ikke er vant til å forholde seg til mediene, bør det ikke innføres presseetiske særordninger for enkelte kategorier kilder eller sakstyper.

Vær Varsom-plakatens betydning som etisk veiviser har helt siden den ble vedtatt første gang i 1936 bygget på at den gjelder for *alle* kilder og i *alle* saker. **Pressens selvdømmeordning hviler på en forpliktelse til å holde en høy etisk standard hver eneste dag, uansett hvilket stoffområde det er tale om.** En differensiering mellom

kontroversielle og ukontroversielle saker, eller urutinerte og rutinerter kilder, bryter med dette grunnleggende prinsippet. Dessuten gir skillet rom for betydelig tolkningstil. Hva er kontroversielt? Hvem er urutinert? Når går en kilde fra å være uerfaren til rutinert?

Realiteten er at samme kilde kan være både erfaren og uerfaren avhengig av kontekst. Eksempelvis vil en næringslivsleder kunne svare rutinert på kritikk mot egen bedrift, men ha lite trening om spørsmålene gjelder private forhold. En i utgangspunktet ukontroversiell sak kan raskt bli kontroversiell etter publisering. Tema som oppfattes som omstridte av kilder blir ofte vurdert annerledes av redaksjonen.

Slike spørsmål kan best besvares gjennom de løpende grenseoppgangene som knesettes i PFUs praksis. Dagens punkt 3.3 er både presist og robust. Vi i VG fikk selv erfare dette da vi ble felt for brudd på denne bestemmelsen i Bar Vulkan-saken.

Konklusjonen er at det ikke bør innføres en regel som differensierer mellom ulike sakstyper og ulike kilder.

VVPs punkt 3.6. Rapportens avsnitt 6.1 og 14.2.3

Kildeutvalget foreslår å endre ordlyden i art. 3.6 til følgende:

- *Av hensyn til kildene og pressens uavhengighet har ingen utenforstående rett til å få utlevert upublisert materiale.*

Forslaget synes å være delvis motivert av at den nåværende ordlyden kan tenkes å ramme stoffutveksling mellom samarbeidende redaksjoner. VG er ikke kjent med at det foreligger klagesaker til PFU der dette har vært en problemstilling, eller at dette forøvrig har vært et problem i praksis. Det kan derfor stilles spørsmål ved om endringen er nødvendig.

Vi anser imidlertid forslaget som uheldig også av følgende grunner:

Det er en nær sammenheng mellom kildevernet i VVPs punkt 3.4, punkt 3.5 om opplysninger gitt i fortrolighet, og spørsmålet om upublisert materiale i punkt 3.6. Punkt 3.6 er ikke bare et vern for den enkelte kilde. Den skal også verne om pressens uavhengighet. Bestemmelsen fastslår i sin nåværende ordlyd prinsippet om at upublisert materiale som *hovedregel* ikke skal utleveres til utenforstående. Også rettslig sett nyter slikt materiale et sterkt vern mot beslag fra politiet eller krav om innsyn fra andre. Dette vernet er

styrket de senere år. Den enkelte redaktør kan likevel utlevere slikt materiale i tilfeller der dette opplagt ikke berører kildevernet eller pressens uavhengighet og ellers har en saklig grunn, se Nils Øys bok Medierett for journalister, (2013) side 284.

Utvalgets forslag drøfter ikke om og i hvilken utstrekning det nye forslaget fullt ut ivaretar de formålene bestemmelsen skal verne. **Det bør ikke gjøres endringer i reglene som berører kildevernet uten at dette har grunnlag i et reelt behov.** Forslaget fremstår som unntaksfritt og kan tenkes å frata redaktøren mulighet for en viss fleksibilitet i anvendelsen av bestemmelsen, slik Redaktørforeningen i de senere år har gitt råd om. En absolutt regel vil i ytterste konsekvens sette kildevernet under press.

Vår konklusjon er endringene synes unødvendige, og at det er risiko for utilsiktede konsekvenser knyttet til et av de viktigste prinsippene for pressen. Derfor bør de foreslåtte endringene i VVPs punkt 3.6 avvises.

VVPs punkt 3.7. Rapportens avsnitt 9.7 og 14.2.4

Kildeutvalget foreslår å endre punkt 3.7 til følgende:

- *Pressen har plikt til å gjengi meningsinnholdet i det som brukes av intervjuobjektets uttalelser i indirekte sitater. Direkte sitater skal gjengis presist.*

Det er lett å følge kildeutvalget i at en presis og dekkende gjengivelse av det kilden faktisk har uttalt, står sentralt i presseetikken. Også på dette punktet har VG fått erfare gjennom egne feil at dette er helt grunnleggende for tilliten mellom mediene og kildene.

VG ble felt for brudd på VVP punkt 3.7 slik den lyder nå:

Pressen har plikt til å gjengi meningsinnholdet i det som brukes av intervjuobjektets uttalelser. Direkte sitater skal gjengis presist.

Utvalget har en interessant drøftelse av sitatskikken i norsk presse, og det er tankevekkende å se at praksis kan variere fra redaksjon til redaksjon. Vi er likevel ikke overbevist om at en forholdsvis radikal omlegging av norsk sitatpraksis er veien å gå. Dessuten er vi usikre på om den foreslåtte endringen vil fungere i praksis - og hvilke tolkninger den gir rom for.

Det er her et visst sprik mellom tidligere praksis i norsk og nordisk presse og to nyere avgjørelser fra PFU (sak nr 355/14 og 363/15). Uansett innfallsvinkel vil pressen ha en plikt til

nøyaktig, lojal og dekkende gjengivelse av intervjuobjektets uttalelser. Denne plikten gjelder uavhengig av om ordlyden i punkt 3.7 endres. Etter VGs syn er dagens formulering både god og tilstrekkelig. Mediene skal gjengi sitater presist. Om mediene ikke er presise nok, eller misbruker sitatstreken i overskrifter og inngresser, gir dagens punkt 3.7 Pressens Faglige Utvalg anledning til skjerpe inn praksis gjennom uttalelser.

Det er fra enkelte blitt hevdet at mediene misbruker VVPs formulering om å «gjengi meningsinnholdet» ved å konstruere sitater. Av PFU-basen fremgår det at norsk presse er felt for brudd på punkt 3.7 i 14 saker fra 1996 frem til i dag. **Dette er ikke et høyt tall, noe som tyder på at norsk presses praksis generelt har fungert bra. Og om det stemmer at mediene generelt ikke oppfyller kravene i dagens punkt 3.7, er det håndverket - ikke regelverket - det er noe galt med.**

Den nye regelen vil kunne gi et meget stort handlingsrom for politikere, næringslivsledere og andre maktpersoner til å klage mediene inn for PFU. Det vil lett kunne oppstå uenighet om hva som er direkte sitat og hva som er meningsinnholdet i indirekte sitater. Selv om det er det enkelte medium og journalisten selv som har ansvaret for å sitere korrekt, vil dette kunne bli et område der antallet fellelser kan øke betraktelig selv om det saklig sett ikke er grunnlag for dette. Det vil kunne være uheldig om det utvikler seg en millimeterjustis på dette området som går ut over plikten til korrekt sitat. En utilsiktet konsekvens av en praksis med kompromissløs ordrett gjengivelse av alle uttalelser, kan bli at skriftlige intervjuer brer om seg i enda større grad enn i dag. Mange intervjuobjekter har tillit til at journalistene gjengir dem presist, men samtidig språklig korrekt. En radikal omlegging av norsk praksis vil ikke nødvendigvis gi økt trygghet for kilder - verken de profesjonelle eller sårbare.

Vår konklusjon er at ordlyden i VVPs punkt 3.7 bør være uforandret. Eventuelle tilpasninger må skje gjennom PFUs praksis.

VVPs punkt 3.8. Rapportens avsnitt 11.8 og 14.2.5

Kildeutvalget foreslår følgende endring:

- *Kildens rett til sitatsjekk er personlig, og begrenset til korrigerings av faktiske feil. Ingen uten redaksjonell myndighet kan gripe inn i redigering og presentasjon av redaksjonelt materiale. Som hovedregel tilbys ikke sitatsjekk når svar er avgitt skriftlig.*

Vi slutter oss i utgangspunktet til intensjonen om å synliggjøre kildens personlige ansvar for egne uttalelser. Særlig der kildene dekker seg bak informasjonsavdelinger eller kommunikasjonsrådgivere, kan denne presiseringen være av betydning. Vi er også enige i at det som hovedregel ikke er nødvendig å tilby sitatsjekk der svar avgis skriftlig.

Vi vil imidlertid påpeke at forslaget fremstiller kildens rett til korreksjon som noe mer snever enn det som kanskje er tilsiktet fra utvalgets side. I tillegg til rene faktiske feil, vil kilden også ha rett til å korrigere feil i selve sitatet.

VG vil imidlertid påpeke at kildeutvalget i sitt forslag tilsynelatende gir kildene *rett* til sitatsjekk. I forslaget til nytt punkt 3.3 brukes begrepet «avtales». Dersom VVP skal endres på dette punkt, må det drøftes grundig hvilke konsekvenser en absolutt rett til sitatsjekk kan få. Et slikt prinsipp kan misbrukes til å forsinke rapportering av nyhetshendelser.

Formålet med formuleringen om at retten til sitatsjekk er *personlig* synes å være begrunnet med at maktpersoner omgir seg med rådgivere som forsøker å endre avgitte uttalelser. VG opplever ikke dette som et stort problem. Ofte er det praktisk for pressen å holde dialogen om et intervju med assistenter til travle myndighetspersoner fremfor å vente til vedkommende selv har tid. Den foreslåtte endringen kan misbrukes til å forsinke de journalistiske arbeidsprosessene.

VG stiller seg ikke avvisende til forslaget om å endre punkt 3.8, men tilføyelsene er strengt tatt ikke nødvendige.

VVPs punkt 3.9. Rapportens avsnitt 5.6, 8.3 og 14.2.6

Kildeutvalget foreslår følgende endringer i VVP art. 3.9:

- *Opptre hensynsfullt i den journalistiske arbeidsprosessen. Vis særlig hensyn overfor urutinerte kilder og personer som ikke kan ventes å være klar over virkningen av sine uttalelser. Vær aktpågivende ved bruk av sosiale medier som kildegrunnlag. Misbruk ikke andres følelser, uvitenhet eller sviktende dømmekraft. Husk at mennesker i sjokk eller sorg er mer sårbare enn andre.*

VG har sympati for de grunnleggende prinsippene forslagene hviler på. Når vi likevel er uenige i at disse endringene er nødvendige, skyldes det følgende:

For det første vil den eksisterende ordlyden allerede verne uprofesjonelle kilder, noe som ikke minst kommer klart frem i PFUs fellelse av VG i Bar Vulkan-saken. Det er uten videre klart at kravet til hensynsfullhet skjerpes der kilden ikke er vant til å forholde seg til mediene. For det andre fremstår det som uklart hva som skal anses som en "urutinert kilde", se våre kommentarer ovenfor til de foreslåtte endringene i VVPs punkt 3.3.

Også fremtredende samfunnspersoner kan fremstå som forbløffende urutinerte i sin omgang med mediene. Etter vårt syn skal mediene opptre hensynsfullt overfor alle kilder. Det er forskjell på kontekst og sak, men pressen er ikke tjent med å opprette et skille mellom ulike kilder. Og i den grad det skal gjøres endringer, bør det i tilfelle tilstrebes at ordlyden ikke gir opphav til unødvendige klager til PFU ut fra gjeldende presseetikk.

Vi har i og for seg ingen tungtveiende innvendinger til forslaget om å synliggjøre kravet til aktsomhet ved bruk av sosiale medier som kilde. Men forslaget fremstår som vagt formulert, og det er uklart på hvilken måte tilføyelsen pålegger mediene bestemte presseetiske forpliktelser. Videre er det grunn til å spørre hvorfor mediene skal være særlig aktpågivende nettopp ved sosiale medier slik vi kjenner dem i dag. Skal ikke mediene være aktpågivende ved bruk av alle kilder? Hvorfor spesielt sosiale medier?

PFU har i en rekke saker foretatt presseetiske grenseoppganger i saker som berører bruk av sosiale medier. Dette er blitt gjort med utgangspunkt i VVPs bestemmelser slik de nå lyder. VVPs bestemmelser er bare endret der dette skyldes et konkret behov, se for eksempel punkt 4.16 om lenking og punkt 4.17 om redigering av digitale meningsutvekslinger.

En vurdering av medienes bruk av sosiale medier bør muligens skilles ut i et eget utvalgsarbeid. Dette er et omfattende tema som rekker langt ut over de kilde spørsmål som reises i kildeutvalgets rapport. Det må sikres at regelendringer knyttet til bruken av sosiale medier er konsekvente, fremtidsrettede, tydelige og velegnede som etiske retningslinjer i mediehverdagen. **Utvalgets forslag er for dårlig utredet og bør avvises.**

Avslutning

Pressen Faglig Utvalg felte VG på fem punkter i den såkalte Bar Vulkan-saken. Det er beviset på at pressens etiske regelverk fungerte nøyaktig etter hensikten. Vi trenger ingen endringer i Vær Varsom-plakaten for å kunne forhindre nye feil av samme karakter.

VGs kritikkverdige håndtering av Bar Vulkan-saken er på ingen måte representativ for våre standarder. Våre feil er heller ikke representative for norske redaksjoners kildearbeid. VGs

feiltrinn var alvorlige, men det er ikke empirisk grunnlag for å si at Bar Vulkan-saken avdekket systemfeil eller en ukultur blant norske journalister og redaktører.

Likevel er kildeutvalgets rapport verdifull. Den trekker frem viktige problemstillinger. Rapporten har fått flere redaksjoner til å oppdatere sine husregler. Dermed har utvalgets arbeid allerede vist seg viktig. Om det er uklart hvordan Vær Varsom-plakaten skal tolkes, eller praksis spriker mellom redaksjoner, kan NP vurdere om det skal utformes en veileder som både vil være til hjelp for pressen og kilder. En veileder kan være et virkemiddel for å rydde opp i noen av utfordringene kildeutvalget har identifisert.

Forslagene til revidering av Vær Varsom-plakaten bør imidlertid avvises. Det viktigste argumentet er at de er unødvendige. En enkeltsak bør ikke danne grunnlag for en omfattende endring av et regelverk som fungerer. Når flere av forslagene i tillegg kan ha utilsiktede konsekvenser, og føre til at rammevilkårene for maktkritisk journalistikk svekkes, er det grunn til å advare.

Pressens selvdømmeordning har bred oppslutning både i bransjen og offentligheten. Én viktig årsak til at Vær Varsom-plakaten er et godt styringsverktøy, er at den setter tydelige rammer, men ikke detaljregulerer journalistikken. De foreslåtte endringene vil ikke styrke plakaten. De vil heller ikke forbedre redaksjonenes oppfølging av sårbare kilder. Men et mer detaljorientert kapittel 3 vil potensielt føre til en uønsket «jussifisering» av presseetikken. Flere av forslagene kan styrke profesjonelle kilder - og være til hinder for nyhetsformidling.

Vær Varsom-plakaten er overordnet og prinsipiell, mens PFU setter rammer gjennom sine uttalelser. Slik bør det fortsatt være.

Med hilsen

Gard Steirø
Ansvarlig redaktør

Hanne Skartveit
Politisk redaktør

Tora Bakke Håndlykken
Nyhetsredaktør

Rolf Sønstelie
Redaktør VGTV

Øyvind Brenne
Utviklingsredaktør

Jane Throndsen
Redaktør feature og VG+

Øyvind Næss
Stabssjef